

A VÍZKÓRSÁGOS HALÁLA

Egész délután hurcolták az orvosságszagú mentőkosziban kórházzról kórházra, eleinte nyögött és sóhajtott, később már csak a kocsi oldalát nézte és sajnálta a mellette kucorgó orvosnövendéket, hogy fiatalságából nehéz órákat kell adnia az ő szerencsétlen, szétmálló testének. A tél még ott bujkált a házak mögött, a ligeti bokrok még összezörögtek a szélben, a nagy város százezernyi nyomorúságosa behúzódott még a fedett vackokba s a kórházakban elfoglalt ágyait a kínlódás és szenvedés minden ravaszságával védelmezte.

Csöndesség, szürkés, ködös párázat lebegett a Hermina út villái között, a fákon feketerigók rágtak pirosas csőrükben a konyhák mellől felkapott sárgarépa-darabokat, egyik egy bátortalan füttyöt előlegezett a távolból már erre suhanó tavasznak.

A kapu előtt kiemelték a hordágyat, két ember felkapta, lábuk alatt ropogott a kavics, s a fagyalbokrok között óvakodó kis hófoltok összesustorogtak a lépések alatt.

Anna testvér a nyolcasba vitette a vízkórságost. Bement a segédorvoshoz, szólt neki, hogy jöjjön. A fiatalember levetette kabátját, fehér vászonköpenyt kapott magára. Anna testvér elsimította hátán a ráncokat, az orvos végighúzta tenyerét az álla alatt, mosolyogtak és elindultak a beteghez. Az ágya előtt Dusán állott, a ligeti kikiáltó. Úgy nyúlt fel hosszú, vékony alakja, mint a sírdomb mellé szúrt harci kopja.

— Ne búsuljon, öregem — biztatta a vízkórságost, s minden tudományát elmesterkedte neki. Pitypalattyolt, vartyogott, brekegett és visított, mint a kismalac, kukorékolt, ugatott, vékonyan és vinnyogva, mint kényes kis pincsi és vastagon, mélyen, komolyan, mint egy falusi kuvasz.

— Nekem már ugathat — sóhajtotta a beteg. Felültem ágyamban, egy lépés választott csak el dagadt lábaitól, puffadt hasától. Arca feldúlt és kintől barázdált volt. Reánéztem. Szemeiből két bő patakban omlottak a könnyek s fakó, szürkésszőke bajuszának két szárában vesztek el. Mélységes, meleg szájalom ömlött el bennem ennek a hallgató, könnyes fájdalomnak láttán. Lázás fejembe belehasított valami általános, nagy gyötrelmem, a nyomorúságnak, éhségnek, az egész világon szétfolyt kínnak vibrálása.

Az ember átnézett hozzám. Megtört tekintete bekapcsolódott szemembe, láthatatlan vezetéken szívéhez ért szájalmam, megmozdult valami benne, és beszélni kezdett. Dusan leült az ágya szélére, cinikus jasszmosolya lefutott szájáról, hosszú kezeit bedugta a csíkos kórházi köpeny alá és hallgatott. Az asztal mellett Becker, az agyalágyult nyomdász másolta csudaszép írásával a Bibliát. Egy-egy vers dörömbölt híguló agyán, ilyenkor felállott, a szívbajos villamoskalauzhoz ment s felolvasta neki. A villanylámpa fénye besurrant az ágyak közé, a vízkórságos feje a fehér párnán fénykörben feküdt. Figyeltem.

— Jó uram — kezdte az ember. Hangja tompán szállott felém, mintha puha belű bodzafaágakat ütögettek volna össze.

— Jó uram, nekem már fuccs! Reggelre bizonyosan meg fogok krepálni. Jól is van így. Arra kérem, hogy ezt a nyolcvan forintot adja oda az asszonynak, ha reggel bejön. Bizonyosan el fog jönni. Végigszaladja az összes kórházakat, míg megtudja, hogy itt vagyok és eljön. Eljön bizonyosan, mint a halál, csakhogy ez valamivel hamarabb fog érkezni. Vegye el, jó uram, ezt a pénzt, mert a hullamosók fogják elszedni, vagy a kedves testvérek és koporsót meg szemfedelet vesznek rajta.

Átnyújtotta hozzám zsíros borjúbőr tárcáját és kért, hogy olvassam meg a pénzt.

Bejött az orvos és utána Anna testvér. A vízkórságos ágyához léptek. Az orvos lehúzta róla a takarót. „Na, mi az, barátom?” — kérdezte, s hangjában a mesterség szó-lása alól kicsengett a szájalom. Az ember egy szót sem szólt. Mereven nézett a szemben levő falra, árnyékok

suhantak el szeme előtt, nem is gondolt az orvossal, a kórházzal, valahol messze járt tőlük.

Puffadt lábai és hasa mint romhalmaz feküdtek a kemény lenlepedőn. Inge szétvált szőrös mellén, mely zihált, mint megrepedt kovácsfűjtató, s vékony vércsik volt rajta pirosló patakocskát.

A vér, mely máskor megborzasztott, most mint valami elevenség, mint az élet szimbóluma ülte meg ennek a rommembernek húsát.

Az orvos odanézett, félrehúzta a beteg ingét, felkapta a fejét.

— Hiszen ezt az embert meglőtték! — fordult Anna testvérhez. — Barátom, barátom! Mi történt magával? Valaki bántotta? Hát beszéljen, ember!

A vízkórságos sóhajtott:

— Ne fáradjon, doktor úr, én lőttem magamba. Nem csinált nagy kárt. Rossz helyre ment a golyó.

A doktor kifelé indult. Anna testvérnek utasításokat adott:

— Ha megmarad az ember reggelig, Mezey professzor meg fogja operálni. A lövés nem veszélyes.

Csöndesség borult a szobára. Eloltották a lámpát, Dusán megpattintotta az ablakot egy ujnyílásnyira, leült a székre s a résen át kifújta a cigaretta füstjét. Közben hozzám fordult és gyónt. A múlt nyárnak minden stiklijét elmesélte. Az óralopások, ligeti verekedések Dusán képzeletében hőstettekké izmosodtak, s láttam, ahogy beszívja a liget levegőjét, már a jövő nyár kalandjaira gondol.

A hold a Hungária körút felett tolta fel képét az égre, bevilágított ablakunkon s különös, reszkető fényhasábokat vetett a falakra, a gyapjútakarókra s a padló színes kockáira.

Becker, az agyalágyult nyomdász már egy órája imádkozott. Hallottam néha hosszas sóhajtásait, néha megpihent, s ilyenkor olvadó agyának minden erejével Anna testvérré gondolt. Öt éven át minden télen lakója volt ennek a kórháznak, s a Biblia másolásán kívül szétfolyó idegeinek egyetlen érzése élt még tudatosan: szerette Anna testvért.

A kórházi szoba szerencsétlen élete a levegőben muzsikált, torz zenéjéhez örületes árnyakat játszott a holdvilág. Agyamra reánehezedett valami nem e világból való sustorgás.

A vízkórságos megmozdult, reám meresztette szemeit és megszólalt:

— Meg akarok halni. Elég volt! Érti, elég volt!

Szavai úgy estek reám, mint nehéz kövek. Fáztam.

— Dusán, Dusán! — kiáltottam át a másik ágyba.

Dusán felugrott, leült ágyam szélére. A betegre mutatottam.

— Vége — suttogta a kikiáltó.

A vízkórságos kiegyenesedett az ágyban, nyakát hátrasegezte és hörgött.

— A szívére megy a víz — magyarázta Dusán.

Megfogtam kezét, s úgy ültünk ott ketten, mint sivatag tengeren két hajótörött egy szál deszkán. A hold sugarai már az ablak párkányába ütköztek, a vízkórságos felkapta fejét, a fény után nézett, szemei kitágultak, mintha valamit keresnének. A hold eltűnt. Az ember felhörgött, mintha búcsút trombitálna az életnek elhasznált, repedt trombitán, feje lezuhant a párnára, lábai súrolták az érdes lepedőt. Csend. Az eszem kapkod valami után, de nem éri el. Dusán az ajtóhoz megy. A folyosó végén ül a szolga és pipázik. A ligeti kikiáltó szól:

— A vízkórságos meghalt!